संस्कृतभारती (उत्तर-तमिळनाडु)

गीतासोपानम् / भाषा प्रवेशः / द्वितीयभागः

नाम - _____ अङ्काः 75

(Full Name in English) _____ कालावधिः घण्टाद्वयम्

Regn. No. - _____ दूरवाणीसंख्या _____

वास-प्रदेशः (Res. Area) _____

माघः - विकारिसंवत्सरः फिब्रवरी -2020

मुख्यसूचना –उत्तराणि उत्तर-पत्रे लिखत ।

अ) कोष्टकात् उचितं पदं चित्वा वाक्यं पूरयत । (पञ्च एव) (5)

१. लक्ष्मणात् ..... रामः (परः / उभयतः / पुरतः / पूर्वः)

२. ..... सदृशः कविः अन्यः नास्ति । (कालिदासः / कालिदासाय / कालिदासेन)

३. यः इन्द्रियाणि ..... नियम्य आरभते सः विशिष्यते । (मनांसि / मनेन / मनसा)

४. सः आपणतः ..... लेखनीः क्रीणाति । (त्रयः / तिस्रः / एका)

५. ..... बालकस्य नाम रमेशः । (प्रथमः / एकः / प्रथमस्य)

६. ..... जनाः भीताः । (कानिचन / केचित् / केषुचित्)

७. भक्तैः देवः ..... । (वन्दते / वन्दन्ते / वन्द्यते)

आ) कोष्ठके दत्तपदस्य उचितरूपं प्रयुज्य वाक्यं पूरयत । (5)

१. महापुरुषाणां ..... जनाः तुष्यन्ति (वाच्)

२. …….. आप्तैः च विचार्य एव कार्यं करणीयम् । (सुहृद्)

३…….. मीनाः सन्ति । (सरित्)

४. …….. उपदेशान् वयं पालयामः । (उपनिषद्)

५. अस्माकं पूर्वजाः …… हिताय जीवनं कृतवन्तः । (जगत्)

इ) चित् / चन उपयुज्य वाक्यानि लिखत **(5)**

उदा : ग्रामे एकः साधुः आसीत् ।

- > कस्मिंश्चित् ग्रामे एकः साधुः आसीत् ।

१. नद्यां मकरः अस्ति ।

२. बालाकानां गृहे दूरदर्शनं नास्ति ।

३. बालिकया गीतं गीयेत ।

४. पुस्तके एतं श्लोकम् अहं दृष्टवान् ।

५. बालकेभ्यः एतानि पुस्तकानि ते दद्युः ।

ई) कोष्टके दत्तस्य शब्दस्य उचितरूपेण वाक्यानि लिखत । **(5)**

१. _____ अश्वः वेगेन धावति। (इदम्)

२. _____ बालिकया सम्यग् गीयते । (इदम्)

३. भगवद्गीतायाः _____ अध्याये पुरुषोत्तमयोगः अस्ति । (किम्)

४. _____ पत्रिकायां मम कविता प्रकाशिता । (एतद्)

५. _____ पुस्तकम् अहं दत्तवती किल? (भवती)

उ) अधोदत्तानां पञ्चानां शब्दानां समानार्थकः हलन्तशब्दान् लिखत । **(5)**

१. वैद्यः २. स्नेहितः ३. नदी ४. लोकः ५. पण्डितः ६. नेत्रम् ७. कार्यम्

ऊ) मेलयत **(10)**

१. क्रीणती	छात्रेषु
२. प्रसिद्धाः	भार्या
३. वन्दमानयोः	तिथौ
४. वदति	काव्ये
५. नवतितमे	स्त्रियोः
६. सप्तम्याम्	कवयित्र्यः
७. रचनीये	पुटे
८. पठत्सु	पुरुषेभ्यः
९. गच्छन्तीभिः	परस्मैपदीक्रियापदम्
१०. आगच्छद्भ्यः	शिक्षिकाभिः

ऋ) अधोदत्तानां धातूनां क्रियापदमुपयुज्य कर्मणि स्ववाक्यानि रचयत। (पञ्च एव) **(5)**

१ नी २. कृ ३. घ्रा ४. रक्ष् ५. कम्प् ६. गा ७. दृश्

ऌ) सूक्तिं विवृणुत । (द्वे एव) **(5)**

१. अपन्थानं तु गच्छन्तं सोदरोऽपि विमुञ्चति ।
२. परान् समुपसेवेत न सेव्येत परं परैः ।
३. जितक्रोधेन सर्व हि जगदेतद्विजीयते ।
४. हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः ।

ए) सुभाषितस्य तात्पर्यं लिखत । (द्वयोः एव) **(5)**

१. दशकूपसमा वापी दशवापीसमो ह्रदः ।
दशह्रदसमः पुत्रो दशपुत्रसमो द्रुमः ।।

२. पृथिव्यां त्रीणी रत्नानि जलमन्नं सुभाषितम् ।
मूढैः पाषाणखण्डेषु रत्नसंज्ञा विधीयते ।।

३. पर्यन्तो लभ्यते भूमेः समुद्रस्य गिरेरपि ।
न कथञ्चिन्महीपस्य चित्तान्तः केनचित् क्वचित् ॥

४. शत्रावप्युचितं कार्यम् आतिथ्यं गृहमागते।
छेत्तुः पार्श्वगतां छायां नोपसंहरते द्रुमः।।

ऐ) यथा निर्देशं वाक्यानि परिवर्त्य लिखत । **(10)**

१. वयं नियमान् पठामः (कर्मणि) ।

२. त्वं मम ऐश्वरं रूपं वीक्षस्व (कर्मणि) ।

३. बालकैः देवः अनम्यत (कर्तरि) ।

४. सर्वे वृक्षम् आरोपयन्ति (तव्यत् / अनीयर्) ।

५. योगिनः ध्यानम् अकुर्वन् (कर्मणि) ।

६. वृक्षाः कम्पेरन् (भावेप्रयोगः) ।

७. धेनवः चरन्ति । माधवः धेनुभ्यः जलं ददाति (शत्रन्तरूपम्) ।

८. महिलाः सन्तोषेण हसन्ति (भावेप्रयोगः) ।

९. भवान् पचते (शानच्) ।

१०. अर्चकः प्रसादं ददाति (तव्यत्/अनीयर्) ।

ओ) विवृणुत (द्वौ एव) **(5)**

१. चित् / चन प्रयोगः

२. घट्टकुटीप्रभातन्यायः

३. सकर्मकाः / अकर्मकाः /द्विकर्मकाः धातवः ।

औ) आवरणे दत्तानि पदानि उपयुज्य कथां पूरयत । **(5)**

[एकः , गृहीत्वा, वानरे , एकस्मात् , अपश्यत्, विश्वासः, पुराकाले, एकदा, तस्याः, चिन्तितवान्]

_____ विक्रमादित्यः इति _____ महाराजः आसीत् । तस्य एकः पोष्य-वानरः आसीत्। तस्मिन् _____ महाराजस्य बहु प्रीतिः आसीत् । महाराजः यत्र गच्छति सः वानरः अपि तत्र गच्छति स्म। अपि च महाराजस्य कार्ये सः वानरः साहाय्यं करोति स्म ।

_____ महाराजः भ्रमणाय उद्यानं गतवान् आसीत् । तेन सह वानरः अपि आसीत् । तदा _____ गर्तात् एकः सर्पः बहिः आगत्य महाराजस्य पृष्ठतः स्थितः । किन्तु राजा विक्रमादित्यः तं सर्पं न _____ । परन्तु वानरः तं सर्पं दृष्टवान् आसीत्। सर्पः महाराजस्य समीपम् आगच्छति इति दृष्ट्वा वानरः तं हस्तेन _____ दूरे अक्षिपत् । एवं सः वानरः महाराजस्य प्राणान् रक्षितवान् आसीत् । _____ घटनायाः परं वानरे तस्य महाराजस्य _____ इतोऽपि अवर्धत। महाराजः तदा _____ यत् अयं वानरः एव मम देहरक्षकः भवतु इति ।

औ) कथां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **(5)**

महाराजः विक्रमादित्यः राजसभायां घोषणां कृतवान् यत् अद्यारभ्य सः वानरः एव मम देहरक्षकः भविष्यति इति। परन्तु सभायाम् उपस्थिताः केचन जनाः एतस्य विपरीतं बोधितवन्तः आसन् परन्तु महाराजः तद् न अमन्यत । एवमेव सः वानरः महाराजस्य देहरक्षकः अभवत् । एकदा महाराजः भ्रमणं कृत्वा गृहम् आगतवान् आसीत् । सः श्रान्तः आसीत्।

महाराजः वानरम् उक्तवान्- इदानीम् अहं श्रान्तः अस्मि, अतः किञ्चित् विश्रामं करोमि। कोऽपि मम बाधां न कुर्यात्, तदर्थं त्वं मम पार्श्वे उपविश्य स्वधर्मं पालय इति । अस्तु महाराज! भवान् शयनं करोतु अहमस्मि भवतः पार्श्वे इति वानरः उक्तवान्। महाराजः सुप्तवान् आसीत्, सः वानरः तस्य समीपे उपविश्य सर्वं पश्यन् आसीत्।

तदा एव एका मक्षिका आगत्य महाराजस्य मुखे उपाविशत् । वानरः तां मक्षिकां ताडयति किन्तु पुनः मक्षिका आगत्य महाराजस्य मुखे उपविशति स्म। मक्षिका न गच्छति इति दृष्ट्वा कोपेन सः वानरः तां मक्षिकां ताडयितुं महाराजस्य खड्गं स्वीकृत्य तस्याः उपरि प्रहारं कृतवान् परन्तु मक्षिका उड्डीय गतवती । खड्गप्रहारेण महाराजस्य हस्तः व्रणितः अभवत्।

वेदनां प्राप्य महाराजः चीत्कारं कृत्वा शयनात् उत्थितवान् आसीत् । राज्यसभायां स्थिताः अन्ये जनाः तदा धावित्वा आगत्य एतद् दृष्ट्वा ते वानरं मारयितुम् उद्यता अभवन् । तान् तदा महाराजः उक्तवान्- तं वानरं भवन्तः न घ्नन्तु । तस्य दोषः तु नास्ति एव, दोषः तु मम। कारणम् अहमेव तस्मिन् विश्वासं कृतवान् आसम्। तस्य ज्ञानम् एव नास्ति इति ।

१.कथायां विद्यमानान् पञ्च हलन्तशब्दान् चित्वा लिखत।

२. महाराजः किम् इति घोषणां कृतवान् ?

३. वानरः महाराजं प्रति किम् उक्तवान्?

४. महारजस्य शयनसमये का आगच्छत्?

५. महाराजस्य हस्तः कथं व्रणितः अभवत्?

शुभम्

लसतु संस्कृतम् **जयतु भारतम्**